

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ А.В. Пантелеймонов

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виробнича та переддипломна практика

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

спеціальність _____ 051 Економіка _____

освітня програма _____ Економічна кібернетика, Прикладна економіка _____

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

факультет _____ економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

« 22 » червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Меркулова Тамара Вікторівна, д.е.н., проф., професор кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки, Біткова Тетяна Вікторівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки.

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки

Протокол від « 11 » червня 2018 року № 11

Завідувач кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки

_____ Меркулова Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від « 21 » червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Виробнича та переддипломна практика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

другий (магістерський)

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 051 Економіка

освітня програма Економічна кібернетика, Прикладна економіка

1. Опис навчальної дисципліни

Виробнича та переддипломна практика передбачена для студентів магістерського рівня у 3-му семестрі навчання і триває 8 тижнів. Упродовж цього часу студенти повинні брати активну участь у діяльності підприємства/фірми, яке є місцем практики, знаходити резерви вдосконалення його/її діяльності та обґрунтувати низку пропозицій щодо можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства.

Предметом виробничої та переддипломної практики є зміст та організація діяльності конкретних підприємств, особливості технологій та проблемні області, що потребують пошуку рішень з використанням методів кількісного аналізу.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою проходження практики є надбання студентами практичних навичок в галузі постановки, формалізації, алгоритмізації, розв'язання економічних та виробничих задач сучасних підприємств, організацій, а також застосування у реальних умовах отриманих теоретичних знань, економіко-математичних методів, моделей та сучасних інформаційних технологій.

Крім того, до цілей практики відносяться розвиток навичок та вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, інноваційної та консалтингової діяльності для вирішення прикладних проблем, що виникають на підприємстві; набуття вміння адаптувати теоретичних положень, методичного інструментарію до умов діяльності конкретного підприємства, закріплення практичних навичок проведення економічного / економіко-математичного дослідження.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Зміст практики складається з аналітично-прикладної та дослідницької частин.

Завдання аналітично-прикладної частини практики

- знайомство з місцем проходження практики;
- аналіз та характеристика місця практики з точки зору фінансово-економічного стану, а також тематичного напрямку дипломної роботи;
- вивчення та практичне освоєння інструментарію планування та управління, які використовуються на місці проходження практики або його конкретному підрозділі; засобів рішення економічних та виробничих задач, обчислювальних методів, алгоритмів та систем підтримки прийняття рішень, програмних продуктів, інформаційних технологій та інше.

Ці задачі конкретизуються керівниками практики та випускної магістерської роботи згідно з конкретним місцем практики та темою дипломної роботи.

Завдання дослідницької частини практики

Дослідницька частина практики спрямована на економіко-математичну постановку задачі за темою дипломної роботи та передбачає такі загальні завдання:

- збір та аналіз інформації (наукової літератури, Internet-джерел, статистичних матеріалів, даних фінансової звітності, бухгалтерського та управлінського обліку);
- змістовна постановка (або її конкретизація) задачі згідно з темою дипломної роботи та її формалізація;
- вибір засобів розв'язання поставленої задачі: математичних методів, алгоритмів, програмного забезпечення.

Ці загальні завдання конкретизуються керівником дипломної роботи студента згідно з напрямком та глибиною розробки теми дипломної роботи.

Таким чином, під час проходження практики студенти повинні на підставі вивчених та зібраних даних підготувати матеріал для завершення та оформлення дипломної роботи.

1.3. Кількість кредитів – 6

1.4. Загальна кількість годин – 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
Практичні заняття	
Самостійна робота	
180 год.	180 год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Компетентності:

1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї;
2. Здатність вести професійну комунікацію;
3. Вміння планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення;
4. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

Результати:

1. Демонструвати навички самостійно приймати рішення, лідерські навички та уміння працювати в команді;
2. Демонструвати навички спілкування в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
3. Вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічною діяльністю;
4. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;
5. Оцінювати результати власної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток;
6. Застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності;

7. Застосовувати сучасні інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях;
8. Організовувати розробку та проведення проектів у сфері економіки із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Аналітично-прикладна частина												
Разом за розділом	90					90	90					90
Розділ 2. Дослідницька частина												
Разом за розділом	90					90	90					90
Усього годин	180					180	180					180

3. Індивідуальні завдання

Всі студенти перед початком практики узгоджують з керівниками магістерських робіт завдання на дипломну роботу, пов'язані з конкретною тематикою дипломної роботи. У будь-якому випадку під час практики студенти мають провести аналіз конкретної предметної області, підготувати відповідний огляд та обробити емпіричний матеріал, а також розглянути можливі підходи до формалізованої постановки задачі, обґрунтувати вибір методу моделювання.

4. Методи контролю

Поточний контроль проходження практики здійснюється керівником магістерської роботи та керівником практики, відповідно до календарного плану, який представлено у щоденнику практики (Додаток 1).

По закінченні практики студент має підготувати звіт про проходження практики (Приклад оформлення титульної сторінки звіту наведено у Додатку 2) протягом тижня з дати її завершення та подати на перевірку керівнику дипломної роботи, який оцінює роботу студента за двобальною системою згідно зі станом вирішення студентом поставлених перед ним задач.

Щоденник практики та звіт з оцінкою керівника випускної магістерської роботи студент подає керівнику практики від кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки. Дата подання цих матеріалів, а також дата проведення захисту звітів визначається керівником практики та узгоджується з завідувачем кафедрою і дипломними керівниками.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою та відповідно до Європейської системи залікових кредитів (ECTS). Підсумком курсу є захист практики.

5. Схема нарахування балів

З метою оцінювання проходження практики та проведення захисту її результатів створюється комісія, до якої надходять завідувач кафедри, керівник практики від кафедри та керівники дипломних робіт. Комісія заслуховує студентів на підставі матеріалів проходження практики (щоденник, звіт) з оцінками керівників з місця практики та дипломної роботи та затверджує остаточну оцінку. Студенти, які своєчасно не подали щоденники та звіти, до захисту не допускаються і їм не зараховується проходження практики.

Остаточна оцінка складається на підставі трьох компонентів: оцінки з місця практики (оцінка 1), оцінки керівника магістерської роботи (оцінка 2) та оцінки комісії за захист результатів практики (оцінка 3). Пріоритетне значення має оцінка керівника роботи, або вона може бути знижена або підвищена, враховуючи відзив з місця практики і захист студента.

Поточний контроль та самостійна робота			Разом
оцінка 1	оцінка 2	оцінка 3	100
20	50	30	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

6. Рекомендована література

Базова література

1. Биткова Т.В. Системно-динамическое моделирование. Техника построения имитационных моделей с использованием Vensim PLE: учебно-методическое пособие по дисциплине «Имитационное моделирование» для студентов специальности «Экономическая кибернетика» та «Прикладная экономика».- Харьков, ХНУ, 2016. – 204 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрок Л.О., Макроекономіка: практикум: навчальний посібник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрок; за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2010. – 550 с.
3. Базилевич В.Д., Баластрок Л.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. Вид. 2-ге., доп. – К.: Атіка, 2006. – 368 с.
4. Базилевич В.Д., Баластрок Л.О. Макроекономіка: Опорний конспект лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1997. – 224 с.
5. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 408 с.
6. Вовк В.М. Математичні методи дослідження операцій в економіко-виробничих системах: Монографія – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 584 с.
7. Гранберг А.Г. Математические модели социалистической экономики. – М.: Экономика, 1980. – 487 с.
8. Замков О. О., Толстопятенко А. В., Черемных Ю .Н. Математические методы в экономике: Учебник. – М.: Дело и сервис, 2001. – 368 с.
9. Интрилигатор М. Математические методы оптимизации и экономическая теория. – М.: Абрис-пресс, 2002. – 576 с.
10. Колемаев В. А. Математическая экономика: Учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 399 с.
11. Лотов А.В., Поспелова И.И. Многокритериальные задачи принятия решений: учебное пособие. - М. МАКС Пресс, 2008. – 197 с.
12. Мур Д. и др. Экономическое моделирование в Microsoft Excel: Пер с англ. М.: Изд. дом «Вильямс», 2004.
13. Методичні рекомендації з підготовки випускної роботи магістра зі спеціальності 051 «Економіка» освітні програми «Економічна кибернетика» «Прикладна економіка» / Укладачі: Биткова Т.В., Ковпак Е.О., Меркулова Т.В. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. – 26 с.
14. Меркулова Т.В., Биткова Т.В. Кононова Е.Ю. Экономико-математическое моделирование: учебное пособие. – Х.:ХНУ им. В.Н. Каразина, 2009. – 274 с.
15. Орлова И. В. Экономико-математическое моделирование. Практическое пособие по решению задач. – М.: ВЗФЭИ, 2005. – 144 с.

16. Экономико-математические методы и прикладные модели. / под ред. В.В. Федосеева. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 391 с.

Допоміжна література

17. Агапова Т.А., Серегина С.Д. Макроэкономика: Учебник перераб., доп. М.: Издательство «Дело и Сервис». 2001. — 448 с.
18. Букина М.К. Макроэкономика. Учебник. — 3-е изд. перераб., доп. — М.: Издательство «Дело и Сервис». 2000. — 512 с.
19. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроэкономика. 7-е издание. — СПб.: Питер, 2007. — 256 с.
20. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. — М.: Гелиос, 1999. — 352 с.
21. Орехівський Г.А., Політекономія. Навч. посіб. 2-ге вид. — К.: Каравела, 2010. — 440 с.
22. Вентцель Е. С. Исследование операций: Задачи, принципы, методология: Учеб. Пособие. — М.: Высшая школа, 2001. — 208 с.
23. Дубов А. М. и др. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе. М.: Финансы и статистика, 2001
24. Исследование операций в экономике. Учебное пособие для вузов./ Под ред. Н.Ш. Кремера - М.: ЮНИТИ, 2000. — 407 с.
25. Количественные методы в экономических исследованиях: Учебник / Под ред. М. В. Грачевой, Л. Н. Фаддеевой, Ю. Н. Черемных. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 791 с.
26. Леонтьев В. В. Экономическое эссе: теории, исследования, факты и политика. — М., Политиздат, 1990. — 414 с.
27. Ляшенко І.М. Економіко-математичні методи та моделі сталого бізнесу. — К., 1999. — 234с.
28. Малыхин В. И. Математика в экономике: Учебное пособие. М.: ИНФРА-М, 2002.
29. Математическая экономика. / Колемаев В. А. — ЮНИТИ, 2002.
30. Математические методы моделирования экономических систем./Бережная Е.В., Бережной В. И. — 2005.
31. Неуймин. Я. Г. Модели в науке и технике: история, теория, практика. — Л.: Наука, 1984.
32. Шарко В.М., Гудзь П.В. Экономико-математические методы и модели: теория и практика с решением задач: учебное пособие/ О.Е. Лугинин, В.Н. Фомишина. — Ростов н/Д: Феникс, 2009 — 440 с.
33. Шелобаев С. И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-Дана, 2000. — 367 с.
34. Экономико-математическое моделирование. /Под ред И. Н. Дрогобыцкого. М.: Экзамен, 2004. — 800 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Міжнародна організація труда: <http://www.ilo.org>
3. Міжнародний валютний фонд: <http://www.imf.org>
4. Статистична організація Європейської комісії «Євростат»: <http://www.eurostat.eu>
5. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй: <http://www.undp.org>
6. http://studme.com.ua/128005289271/ekonomika/zadachi_mnogokriterialnoy_optimizatsii.htm
7. <http://www.stationline.org.ua/ekonom/75/11614-metodi-bagatokriterialno%D1%97-optimizaci%D1%97-virobnicho%D1%97-programi-pidpriyemstva.html>
8. <http://www.math.washington.edu/~rtr/uncertainty.pdf>
9. http://castlelab.princeton.edu/Papers/Powell-UnifiedFrameworkforStochasticOptimization_April162016.pdf
10. <http://www.mcs.anl.gov/~leyffer/views/13-1.pdf>

11. http://www2.econ.iastate.edu/classes/econ501/Hallam/documents/ProductionFunctions_002.pdf
12. https://ocw.mit.edu/courses/engineering-systems-division/esd-77-multidisciplinary-system-design-optimization-spring-2010/lecture-notes/MITESD_77S10_lec14.pdf
13. <http://www.math.hcmus.edu.vn/~nvthuy/om/Multicriteria%20Optimization.pdf>

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н.КАРАЗІНА
(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича та переддипломна

(вид і назва практики)

студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

факультет, економічний

Кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки

освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський)

спеціальність 051 Економіка

освітня програма Економічна кібернетика, Прикладна економіка

2 курс, група ЕК (ЕП)

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „___” _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
підприємства, організації, установи “___” _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівники практики:
 від вищого навчального закладу _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Печатка

« _____ » _____ 20 __ року

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від вищого навчального закладу

(підпис) (прізвище та ініціали)

ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА

1. Щоденник - основний документа студента під час проходження практики.
2. Коли студент проходить практику за межами міста, у якому знаходиться вуз, щоденник для нього є також посвідченням про відрядження, що підтверджує тривалість перебування студента на практиці.
3. Під час практики студент щодня коротко чорнилом повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіка проходження практики. Тут же в загальній послідовності відображає й діяльність з громадсько-політичної практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які є продовженням щоденника.
4. Не рідше як раз на тиждень студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від вузу й від підприємства, які перевіряють щоденник, дають письмові зауваження, додаткові завдання й підписують записи, що їх зробив студент.
5. Після закінчення практики щоденник разом із звітом має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки й підписують його.
6. Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати на кафедру.

Без заповненого щоденника практика не зараховується.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. Каразіна
Економічний факультет
Кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки

ЗВІТ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
студента спеціальності 051 Економіка

освітня програма «Економічна кібернетика», «Прикладна економіка»

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

База переддипломної практики _____

Термін проходження практики _____

Виконав:

студент 2 курсу, групи ЕК-61 (ЕП-61)
спеціальності 051 Економіка

(ПІБ)

(підпис)

Керівник практики від кафедри

(наук, ступінь, посада) (ПІБ)

(підпис)

Підпис керівника від підприємства

(наук, ступінь, посада) (ПІБ)

(підпис)

Харків 2018